

Оврамець Ю. О.,
магістр юридичного факультету
Київського національного університету імені Тараса Шевченка

СИСТЕМА ДЕРЖАВНОГО ТА ГРОМАДСЬКОГО КОНТРОЛЮ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ

SYSTEM OF STATE AND PUBLIC CONTROL OF PUBLIC PROCUREMENTS

У статті досліджуються форми здійснення державного та громадського контролю публічних закупівель. Метою цієї статті є наведення та обґрунтування авторського бачення сутності та системи державного та громадського контролю публічних закупівель. Наведено ключові проблеми та подальші перспективи розвитку контролю публічних закупівель в Україні.

Ключові слова: публічні закупівлі, державний контроль, громадський контроль.

В статье исследуются формы осуществления государственного и общественного контроля публичных закупок. Целью данной статьи является наведение и обоснование авторского видения сущности и системы государственного и общественного контроля публичных закупок. Приведены ключевые проблемы и дальнейшие перспективы развития контроля публичных закупок в Украине.

Ключевые слова: публичные закупки, государственный контроль, общественный контроль.

The article examines the forms of implementation of state and public control of public procurements. The purpose of this article is to guide and substantiate the author's vision of the essence and system of state and public control of public procurements. The key problems and further prospects of development of control of public procurements in Ukraine are investigated.

Key words: public procurement, state control, public control.

Актуальність теми. Актуальність зазначеної теми зумовлюється тим, що, оскільки проведення публічних закупівель здійснюється з метою розпорядження державними коштами, то у цій сфері спостерігається високий ризик заволодіння цими коштами внаслідок порушення принципів та правил проведення публічних закупівель з боку замовників. Дослідження системи контролю перш за все спрямоване на забезпечення реалізації прикладних завдань. Разом із тим актуальність дослідження вказаної системи зумовлюється необхідністю формування чіткого бачення її позитивних та негативних сторін, необхідністю виявлення ролі контролю публічних закупівель у системі публічних закупівель, виявлення найбільш дієвих інструментів контролю публічних закупівель. Також актуальність дослідження системи зумовлюється запровадженням нових підходів та механізмів контролю, дослідження яких ще не було проведено.

Постановка завдання. Завданням цієї статті є дослідження проблемних аспектів системи державного та громадського контролю публічних закупівель в Україні, а також аналіз змісту конкретних напрямів контролю в зазначеній сфері.

Стан наукової розробки. Питання системи державного та громадського контролю публічних закупівель в Україні частково досліджували такі вчені, як: І.В. Влялько, Е.Ф. Демський, О.П. Кулак, Т.Ф. Куценко, В.М. Колотій, В.К. Колпаков, О.В. Котелевко, В.А. Кошечев, О.О. Критенко, І.І. Лагус, З.В. Максименко, В.П. Міняйло, В.В. Морозов, А.Є. Никифоров, О.Ф. Овсянюк-Бердадіна, А.О. Олефір, А.Б. Павловський, Я.В. Петруненко, Г.І. Пінюкас, В.В. Смиринський, Н.Б. Ткаченко, О.Г. Турчинов, Ю.М. Уманців, К.Ю. Хусанова, Ю. Фалко, С.М. Чистов та інші.

Однією з монументальних є монографія Н.Б. Ткаченка, присвячена комплексному вивченню питання

управління державними закупівлями в Україні [13]. О.В. Котелевко свої наукові праці присвятив вивченню проблемних питань здійснення контрольних функцій державної казначейської служби України за державними закупівлями в Україні [5]. В.П. Міняйло досліджував контрольні процедури під час здійснення державних закупівель [6]. Л.В. Фалько досліджував особливості реалізації контрольних повноважень органів Державного казначейства України у сфері державних закупівель [14].

Незважаючи на наявність невеликої кількості досліджень у сфері публічних (державних) закупівель, в доктрині адміністративного права України дотепер відсутнє єдине розуміння системи державного та громадського контролю публічних закупівель в Україні. Малодослідженість зазначеної теми робить її актуальною не тільки на доктринальному, але і на правозастосовчому рівні.

Виклад основного матеріалу. Система контролю досить явно проявляє себе через свій інституційний складник. Важливу роль у системі контролю публічних закупівель посідають органи державного контролю, які мають на меті виявлення порушень законодавства у сфері публічних закупівель із правом адміністративного впливу. Поряд із цим система контролю публічних закупівель включає і громадський контроль. Надання громадськості дієвих важелів впливу на забезпечення законності проведення процедур закупівель є значним досягненням реформи публічних закупівель. Таким чином, контроль публічних закупівель громадськістю та державою забезпечується дволанковою системою державного та громадського контролю публічних закупівель. Водночас компетенція та функціональні можливості вказаних ланок у процесі реформ змінюються: розширюється та покращується інструментарій

контролю, чітко розмежовуються повноваження між суб'єктами, що також додатково обґрунтовує необхідність проведення наукового дослідження вказаної системи. Зазначені ланки перебувають у тісній взаємодії, про що, зокрема, свідчить можливість ініціювання моніторингу закупівлі до органу державного контролю (Державної аудиторської служби України) на підставі звернення громадськості.

Загалом, необхідно відзначити, залежно від періодичності, з якою проводиться контроль, ми пропонуємо поділяти його на попередній, поточний, наступний.

Попередній контроль проводиться до моменту проведення процедури закупівлі чи її складових стадій, етапів, процесуальних дій для запобігання незаконним діям, неефективному використанню матеріальних ресурсів як постачальником, так і замовником, і прийняттю необґрунтованих рішень останнім. Він реалізується переважно на стадії погодження і затвердження кошторисів, договорів, під час підписання розпорядчих і виконавчих документів на здійснення господарських операцій. Попередній контроль носить попереджувальний характер, який виконується внутрішніми службами замовника та постачальника.

Поточний контроль має оперативний характер і здійснюється в процесі проведення процедури публічних закупівель. Його завдання – оперативне виявлення і своєчасне припинення порушень і відхилень, що виникли в публічних закупівлях. Найбільш яскравим прикладом такого контролю є моніторинг закупівлі у відповідності до вимог статті 7¹ Закону України «Про публічні закупівлі».

Наступний контроль здійснюється після завершення тієї чи іншої стадії, етапу або процедури закупівлі в цілому, а також, коли закінчився визначений звітний період. Мета цього етапу – встановлення правильності, законності та економічної доцільності здійсненої публічної закупівлі, виявлення фактів вчинення правопорушень. Зазначена класифікація контролю буде використана надалі під час дослідження ключових органів контролю в сфері публічних закупівель в Україні.

Закон № 922-VII передбачає у статті 3 таку систему органів державного контролю у сфері публічних закупівель: Рахункова палата, Антимонопольний комітет України та центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державного фінансового контролю (Державна аудиторська служба України). До органів контролю також варто відносити Державну казначейську службу України, Міністерство економічного розвитку і торгівлі України, а також правоохоронні органи України.

Державна казначейська служба України уповноважена здійснювати оперативний контроль закупівель під час реєстрації та оплати відповідно до статті 43 Бюджетного кодексу України від 08.07.2010 № 2456-VI [2], для виконання державного бюджету застосовується казначейське обслуговування бюджетних коштів. Водночас нормативно передбачено, що Державна казначейська служба

України здійснює перевірку наявності документів (річного плану закупівель та звітів про результати проведення закупівель) без перевірки їх відповідності встановленим формам чи змістовності шляхом їх самостійного перегляду в електронній системі закупівель (частина 2 статті 7 Закону України «Про публічні закупівлі»). Зазначене позбавляє зобов'язань для замовника роздруковувати і подавати ці документи до органів казначейства, що є позитивним фактором нової електронної системи публічних закупівель.

Міністерство економічного розвитку і торгівлі України як орган, що здійснює регулювання та реалізує державну політику у сфері закупівель, реалізує умовно контрольну функцію ведення обліку закупівель шляхом збирання інформації про заплановані закупівлі та результати процедур закупівель, за наслідком якого готує та подає до Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, Рахункової палати щорічні звіти про стан закупівель. Тобто фактично має аналізувати системні проблеми у сфері закупівель та здійснювати заходи щодо їх усунення, насамперед шляхом розробки нормативно-правових актів чи реалізації інших повноважень, наданих міністерству Законом України «Про публічні закупівлі» чи іншими актами законодавства, чинними у цій сфері.

Правоохоронні органи України (Національне антикорупційне бюро України, Генеральна прокуратура України, Служба безпеки України, органи Національної поліції України) виконують широке коло контролюючих повноважень. Однак специфіка їхньої діяльності полягає перш за все у протидії проявам корупції у сфері публічних закупівель та забезпеченні розслідування кримінальних проступків та притягнення винних осіб до відповідальності.

Закonom України «Про Рахункову палату» від 02.07.2015 № 576-VIII (далі – Закон № 576-VIII) передбачено, що Рахункова палата здійснює контрольню-аналітичну та експертну діяльність, яка забезпечує єдину систему контролю за виконанням державного бюджету і бюджетів державних цільових фондів [12]. Спеціальні повноваження у сфері контролю публічних закупівель передбачені статтею 13 Закону № 576-VIII, де, зокрема, передбачено, що формою здійснення контролю, яку використовує Рахункова палата під час контролю закупівель, є державний зовнішній фінансовий контроль (аудит). При цьому акцент ставиться на аудиті ефективності використання коштів державного бюджету. Так, відповідно до вимог частини 1 статті 13 Закону № 576-VIII у разі здійснення державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту) за ефективністю використання коштів державного бюджету, передбачених на виконання державного замовлення, Рахункова палата досліджує та оцінює систему правових, організаційних і фінансових засад державного замовлення, ефективність формування та виконання державного замовлення. При цьому аудит проводиться стосовно всіх стадій закупівель і включає перевірку та аналіз законності та ефективності здійснення закупівель,

дотримання передбачених процедур, оцінку своєчасності отримання товарів, послуг та проведення робіт, а також аналіз стану прозорості та додержання встановлених принципів здійснення закупівель.

Рахункова палата України проводить державний аудит в Апараті Верховної Ради України, органах виконавчої влади, Національному банку України, Фонді державного майна України, інших підзвітних Верховній Раді України органах, а також на підприємствах і в організаціях незалежно від форм власності у тій частині їхньої діяльності, яка стосується використання коштів Державного бюджету України. Поряд із цим Рахункова палата проводить щорічну перевірку Міністерства економічного розвитку і торгівлі України та Антимонопольного комітету України.

Антимонопольний комітет України може діяти, як уже зазначалось вище, через спеціально створену постійно діючу адміністративну колегію з розгляду скарг про порушення законодавства у сфері публічних закупівель. При цьому він виконує функцію органу оскарження. Разом із тим відповідно до законодавства про захист економічної конкуренції Антимонопольний комітет України виконує функції органу виявлення і боротьби зі змовами на торгах як особливим видом порушень конкуренції. З червня 2014 року на офіційному веб-сайті Антимонопольного комітету України розміщуються зведені відомості про рішення органів Антимонопольного комітету України щодо визнання вчинення суб'єктами господарювання порушень законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді антиконкурентних узгоджених дій, які стосувалися спотворення результатів торгів (тендерів), а також щодо можливого подальшого судового розгляду цих рішень, їх перевірки, перегляду органами Антимонопольного комітету України. Фактично Антимонопольний комітет реалізує декілька видів контролю: як орган оскарження він забезпечує оперативний контроль закупівель шляхом реагування на скарги суб'єктів оскарження; як орган у сфері забезпечення конкуренції – наступний контроль.

Відповідно до Положення про Державну аудиторську службу України, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 03.02.2016 № 43, Державна аудиторська служба України є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України та який забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері державного фінансового контролю [11]. Державна аудиторська служба України реалізує державний фінансовий контроль через здійснення:

- 1) державного фінансового аудиту;
- 2) перевірки державних закупівель;
- 3) інспектування (ревізії);
- 4) моніторингу закупівель;
- 5) контролю за станом внутрішнього аудиту.

Як зазначає С.С. Яременко, за інформацією Державної аудиторської служби України упродовж 2016 року її органами було проведено аналіз 1290 процедур закупівель на загальну суму майже

22,7 мільярда гривень, що в три рази більше від суми охоплених аналізом процедур закупівель у минулому році. За результатами аналізу процедур закупівель, проведеного упродовж 2016 року, попереджено порушень у сфері закупівель на загальну суму майже 4,7 мільярда гривень (20,6% від охоплених аналізом), що на 2,0 мільярди гривень більше, ніж у 2015 році, а саме: відмінено 474 торги очікуваною вартістю 3,8 мільярда гривень; розірвано договорів на загальну суму 0,9 млрд грн за результатами проведених 89 закупівель [15].

За результатами перевірок закупівель встановлено порушень, що призвели до втрат на загальну суму майже 5,6 мільйона гривень та порушень, що не призвели до втрат на загальну суму 405,5 мільйона гривень. Крім того, складено 107 протоколів за ст. 164¹⁴ Кодексу України про адміністративні правопорушення. Також упродовж 2016 року проведено 778 ревізій фінансово-господарської діяльності, під час яких перевірялось дотримання законодавства у сфері закупівель. Під час таких ревізій охоплено контролем коштів на загальну суму 28 мільярдів гривень. За результатами ревізій щодо перевірки закупівель встановлено порушень, що призвели до втрат на загальну суму майже 34 мільйонів гривень та порушень, що не призвели до втрат на загальну суму 12,8 мільярда гривень. Крім того, складено 212 протоколів за ст. 164¹⁴ Кодексу України про адміністративні правопорушення [15].

Загалом, варто відзначити, що Державній аудиторській службі України надані повноваження як щодо здійснення оперативного (моніторинг закупівель), так і щодо наступного контролю.

Моніторинг закупівлі є одним із видів державного фінансового контролю, який забезпечується Державною аудиторською службою України у відповідності до вимог Закону № 2939-ХІІ. Моніторинг закупівлі у системі електронного обміну інформації, який запроваджено із набранням чинності Законом України «Про публічні закупівлі», є однією із найбільш продуктивних, швидких та малозатратних для органу контролю форм отримання інформації про публічні закупівлі Державною аудиторською службою України. Відповідно до пункту 1¹ частини 1 статті 1 Закону України «Про публічні закупівлі» моніторинг закупівлі – це аналіз дотримання замовником законодавства у сфері публічних закупівель на всіх стадіях закупівлі з метою запобігання порушенням законодавства у сфері публічних закупівель. Моніторинг закупівлі здійснюється протягом проведення процедури закупівлі, укладання договору та його виконання. Разом із тим предметом моніторингу не може бути дослідження тендерної документації з метою виявлення обмеження її положеннями конкуренції, а також дискримінації учасників. Зміни у законодавство у частині моніторингу закупівель надають правові гарантії того, що і після завершення процедури закупівлі завдяки моніторингу закупівель орган державного фінансового контролю вправі контролювати замовника. Зазначений контроль триває до моменту виконання договору.

Рішення про початок моніторингу закупівлі оприлюднюється протягом двох робочих днів з дня його прийняття в електронній системі закупівель органом державного фінансового контролю із зазначенням унікального номера оголошення про проведення процедури закупівлі, присвоєного електронною системою закупівель, та дати його оприлюднення у електронній системі «PROZORRO» та/або унікального номера повідомлення про намір укласти договір та дати його оприлюднення у електронній системі «PROZORRO», а також опису підстав для здійснення моніторингу закупівлі. Рішення про початок моніторингу закупівлі приймає керівник органу державного фінансового контролю або його заступник за наявності однієї або декількох підстав із вище вказаних п'ятих. При цьому для аналізу даних, що свідчать про ознаки порушення (порушень) законодавства у сфері публічних закупівель, можуть використовуватися: інформація, оприлюднена в електронній системі закупівель; інформація, що міститься в єдиних державних реєстрах; інформація в базах даних, відкритих для доступу центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державного фінансового контролю; дані органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, замовників та учасників процедур закупівель, що можуть бути отримані органами державного фінансового контролю у порядку, встановленому законом.

Строк проведення моніторингу має становити не більше 15 робочих днів з дати оприлюднення рішення про початок моніторингу закупівлі у електронній системі закупівель. При цьому у вказаний строк орган державного фінансового контролю може запитувати у замовника пояснення щодо прийнятих рішень та/або вчинених дій чи бездіяльності. Комунікація між замовником та Державною аудиторською службою України проводиться у електронній формі через систему «PROZORRO». Відповідь на поставлене питання має бути надана замовником протягом трьох робочих днів з дня оприлюднення запиту. При цьому замовник не обмежений у праві ініціативно надавати пояснення.

За результатами моніторингу закупівлі посадова особа Державної аудиторської служби України складає та підписує висновок про результати моніторингу закупівлі, про який уже зазначалось раніше, що затверджується керівником цього органу державного фінансового контролю або його заступником. Такий висновок підлягає оприлюдненню в електронній системі закупівель протягом трьох робочих днів з дня його складання. Важливим є те, що у такому висновку має міститись: опис порушення (порушень) законодавства у сфері публічних закупівель, виявленого за результатами моніторингу закупівлі, та зобов'язання щодо усунення цього (цих) порушення (порушень) законодавства. Водночас Я.А. Дуброва слушно зазначає, що ні Закон України «Про публічні закупівлі», ні проект Порядку заповнення висновку по моніторингу не містять положень про те, які саме зобов'язання для замовника про усунення порушень мають про-

писувати аудитори у висновку, тобто яких саме заходів мав би вжити замовник [3]. Зазначене є значною проблемою, оскільки Державна аудиторська служба України як орган державної влади зобов'язана діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України (частина 2 статті 19 Конституції України).

Протягом трьох днів замовник має право одноразово звернутись до органу фінансового контролю за роз'ясненням висновку, а протягом п'яти днів у разі виявлення порушень оприлюднити у електронній системі «PROZORRO» документи, що свідчать про усунення порушення (порушень), або аргументовані заперечення до висновку, або інформацію про причини неможливості усунути виявлені порушення. Факт усунення порушення звільняє посадову особу замовника від притягнення до адміністративної відповідальності. Також замовник наділений правом оскаржити висновок протягом десяти днів з моменту його опублікування до суду. Відсутність усунення порушення та оскарження до суду висновку дають підстави для проведення перевірки закупівлі, рішення про яке оприлюднюється керівником органу державного фінансового контролю або його заступником протягом двох днів. При цьому процедура закупівлі не зупиняється.

З метою уникнення дублювання повноважень законодавець розмежовує та врегульовує функції органу оскарження – Антимонопольного комітету України – та органу державного фінансового контролю в частинах 13–17 статті 7¹ Закону України «Про публічні закупівлі». Так, якщо органом оскарження прийнято до розгляду скаргу від суб'єкта оскарження, орган державного фінансового контролю не приймає рішення про початок моніторингу закупівлі щодо тих порушень, обставин, підстав, які були або є предметом розгляду органом оскарження незалежно від прийнятого органом оскарження рішення щодо таких порушень, обставин, підстав. Якщо органом оскарження прийнято до розгляду скаргу від суб'єкта оскарження після прийняття рішення про початок моніторингу закупівлі чи після опублікування висновку, протягом наступного робочого дня з дня розміщення скарги суб'єктом оскарження в електронній системі закупівель керівник органу державного фінансового контролю або його заступник до моменту опублікування рішення органу оскарження зупиняє рішення органу державного фінансового контролю, а замовник до моменту опублікування рішення органу оскарження зупиняє виконання зобов'язань щодо усунення порушення (порушень) законодавства у сфері публічних закупівель, викладених у висновку, щодо тих порушень, обставин, підстав, які стали предметом розгляду органом оскарження, з відповідним повідомленням в електронній системі закупівель.

Юридична сила рішення Антимонопольного комітету України є вищою за юридичну силу висновку Державної аудиторської служби України, оскільки, як зазначено у частині 15 статті 7¹ Закону України «Про публічні закупівлі», після оприлюднення

рішення органу оскарження замовником у порядку, встановленому цією статтею, виконання зобов'язань щодо усунення порушення (порушень) законодавства у сфері публічних закупівель, зазначених у висновку, здійснюється в частині, що не була предметом розгляду органом оскарження. Рішення про початок моніторингу закупівлі не приймається щодо тих порушень, обставин, підстав, які були або є предметом судового розгляду, у разі оскарження у суді рішення органу оскарження.

Запровадження системи моніторингу закупівлі є позитивним кроком у бік покращення системи публічних закупівель. Однак водночас замовникам необхідно бути більш обачними під час проведення державних закупівель та уникати можливих порушень, оскільки відтепер публікація у засобах масової інформації, негативний відгук у системі «DOZORRO», автоматичне підсвічування закупівлі індикаторами ризиків можуть стати підставою для проведення моніторингу закупівлі, а надалі – для проведення перевірки з боку Державної аудиторської служби України.

Як витікає із зазначеного вище, процес проведення реформ у сфері закупівель створив сприятливі умови для залучення громадськості у систему контролю за проведенням публічних закупівель. При цьому їх роль не обмежилась позицією мовчазного та безправного спостерігача, оскільки законодавчо вже передбачені реальні важелі впливу на замовника: звернення до Державної аудиторської служби України може послужити підставою для проведення моніторингу закупівлі і зрештою призвести до притягнення посадових осіб до адміністративної чи кримінальної відповідальності. Громадськості із початком запровадження системи публічних закупівель через портал «PROZORRO» відведено також важливе місце: її визначають одним із важливих стейкхолдерів «PROZORRO».

У науковій літературі сформувався чіткий підхід до розуміння сутності та основних параметрів громадського контролю діяльності органів влади. Громадський контроль розглядається як діяльність інститутів громадянського суспільства та окремих громадян, що спрямована на встановлення відповідності дій органів державної влади нормам законодавства та потребам і інтересам суспільства, а також на корегування виявлених відхилень. При цьому коригуюча функція може здійснюватися за допомогою звернення до уповноважених державних органів або до громадської думки [8, с. 44].

Відповідно до положень частини 1 статті 9 Закону України «Про публічні закупівлі» громадський контроль у системі публічних закупівель «PROZORRO» забезпечується через вільний доступ до всієї інформації щодо публічних закупівель, яка підлягає оприлюдненню відповідно до цього Закону, до аналізу та моніторингу інформації, розміщеної в електронній системі закупівель, а також шляхом інформування через електронну систему закупівель або письмово органів, уповноважених на здійснення контролю, про виявлені порушення законодавства

у сфері публічних закупівель та недоліки роботи електронної системи закупівель.

Родоначалником громадського контролю у системі «PROZORRO» є Transparency International Україна – громадська організація, член Transparency International – антикорупційної організації, заснованої 1993 року в Берліні колишнім директором Світового банку Пітером Айгеном. За даними сайту <https://ti-ukraine.org/about/>, Transparency International присутня більш ніж у 100 країнах світу. Організація найбільш відома Індексом сприйняття корупції та Глобальним корупційним барометром. За даними Звіту Global Go To Think Index Tank за 2016 рік, Transparency International була на 27-му місці зі 175 у рейтингу світових аналітичних центрів (think tanks). Українське відділення Transparency International виросло з Творчого об'єднання «ТОПО» – неурядової організації, зареєстрованої у 1999 році в місті Кіровограді (Кропивницькому). З 1 червня 2012 року об'єднання офіційно перейменовано на громадську організацію Transparency International Україна. Transparency International Україна лобіює розвиток інституту громадського контролю публічних закупівель [10].

За час проведення реформи форми участі громадськості у забезпеченні контролю у сфері публічних закупівель змінювались. Починаючи з липня 2015 року [4] по 1 червня 2017 року діяла так звана Комісія із розгляду звернень на допорогових закупівлях, яка являла собою, по суті, організацію, що складалась загалом із трьох працівників Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, Антимонопольного комітету України та Transparency International Україна, що діяли у позаробочий час на громадських засадах [7]. Проте з огляду на відсутність у Комісії необхідних повноважень для впливу на недобросовісних замовників, ефективність її роботи була низькою. Фактично рішення Комісії мали рекомендаційний характер і на практиці лише незначна частина з них реально бралася до уваги.

На зміну роботи Комісії прийшла електронна платформа «DOZORRO», яка була розроблена за сприяння Transparency International Україна. Ця система дала змогу забезпечити кожного її учасника можливістю залишити свій відгук на закупівлю та надіслати звернення до керівних організацій замовника і контролерів; громадських активістів та засоби масової інформації зазначена система забезпечує можливістю обговорити конкретний тендер із потенційними та наявними постачальниками, дізнатись їхню експертну думку про правильність формулювань у тендерній документації, отримати професійну експертизу. Як зазначено на офіційному сайті «DOZORRO» <https://dozorro.org>, «Моніторинговий портал «DOZORRO» – це платформа, де кожен учасник системи (постачальник, замовник, контролюючий орган, громадянин) може дати зворотний зв'язок державному замовнику чи постачальнику, обговорити та оцінити умови конкретної закупівлі, проаналізувати закупівлі окремого державного органу чи установи, підготувати та подати офіційне звернення до контролюючих органів та багато іншого» [9].

Зазначена система – це також інструмент для управління моніторингом. Саме на базі «DOZORRO» проводиться відпрацювання алгоритмів використання автоматичних індикаторів ризиків.

Висновки. Державний контроль – це діяльність уповноважених органів держави, що спрямована на встановлення відповідності дій замовників закупівель нормам законодавства у сфері публічних закупівель та потребам і інтересам суспільства, а також на корегування виявлених відхилень, забезпечення належної доказової бази для притягнення винних осіб до відповідальності за вчинене порушення. Державний контроль забезпечується: Антимонопольним комітетом України, Міністерством економічного розвитку і торгівлі України, Рахунковою палатою, Державною аудиторською службою України, Державною казначейською службою України та правоохоронними органами. Громадський контроль публічних закупівель – це діяльність інститутів громадянського суспільства та окремих громадян, що спрямована на встановлення відповідності дій замовників закупівель нормам законодавства у сфері публічних закупівель та потребам і інтересам суспільства, а також на корегування виявлених відхилень.

ЛІТЕРАТУРА:

1. ProZorro сигналізуватиме про потенційні порушення державних замовників у закупівлях. URL: <https://prozorro.gov.ua/news/prozorro-signalizuvatime-pro-potencijni-porushennya-derzhavnih-zamovnikiv-u-zakupivlyah>.
2. Бюджетний кодекс України : Закон України від 08.07.2010 № 2456-VI. *Голос України* від 04.08.2010, № 143.
3. Дуброва Я. Перевірки публічних закупівель органами контролю. URL: <https://i.factor.ua/journals/bb/2016/sepember/issue-36/1/article-21891.html>.
4. Зміни в оскарженні допорогових закупівель. URL: <https://prozorro.gov.ua/news/zmini-v-oskarzheni-doporogovih-zakupivel>.
5. Котелевко О.В. Проблемні питання у здійсненні контрольних функцій державної казначейської служби України за державними закупівлями та шляхи вирішення. URL: <http://dspace.snu.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/2412/1/Kotelevko.pdf>.
6. Мінйло В.П. Аналіз і контроль процедур державних закупівель. URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/natural/vnulp/menegment/2009_647/22.pdf.
7. Нестуля В. Комісія без повноважень – що робити з допороговими зверненнями? URL: <https://prozorro.gov.ua/news/komisiya-bez-povnovazhen-sho-robiti-z-doporogovimi-zvernenniyami>.
8. Піроженко Н. Громадський контроль державних закупівель: теоретико-методологічні засади та інституалізація. *Незалежний моніторинг здійснення державних закупівель. Практичні та теоретико-методологічні аспекти* / За підтримки Міжнародного банку реконструкції та розвитку та Світового банку. 2013, с. 40–57.
9. Про DOZORRO. URL: <https://dozorro.org>.
10. Про Transparency International Україна URL: <https://ti-ukraine.org/about/>.
11. Про затвердження Положення про Державну аудиторську службу України : Постанова Кабінету Міністрів України від 03.02.2016 № 43. *Урядовий кур'єр* від 09.02.2016, № 25.
12. Про Рахункову палату : Закон України від 02.07.2015 № 576-VIII. *Голос України* від 08.08.2015, № 145.
13. Ткаченко Н.Б. Управління державними закупівлями : монографія. Київ : Книга, 2007. 296 с.
14. Фалько Л.В. Особливості реалізації контрольних повноважень органів Державного казначейства України у сфері державних закупівель. *Право і безпека* 2011. № 2(39). URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>.
15. Яременко С. Державний контроль за дотриманням вимог законодавства у сфері державних/публічних закупівель URL: <https://dozorro.org/derzhkontrol>.